



Bilderbokens väg till förskolan

Om urvalet av litteratur till förskolan från biblioteket

The picture books way into the preschool
The choice of literature to the preschool from the library

Emma Bach

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Förskolläraryrket

Grundnivå/ 15 hp

Handledare: Margaretha Ullström

Examinator: Nina Thelander

Vårterminen 2014

Abstract

This study is carried out within the theme of language and narrative, under the theme picture book and the main focus is on how the selection of books for preschool is done by the books borrowed from the library. The empirical material is based on interviews of preschool teachers and library staff and the study's focus is about how the preschool and library choose children's literature, and cooperation between libraries and preschool. The result shows that the library has a significant role for which books are present at the preschool and the approach of preschool teachers has influence for how books are available for the children as well as how the books are used in the daily practice. The study also shows that the collaboration between library and the preschool is minimal and that both parts agree that they would benefit from more collaboration. The study's results show, however, that the lack of collaboration has attracted the attention and the project Berätta, Leka, Läsa organized by Läsrörelsen hopes to improve collaboration between the preschool and library.

Keywords

Choice of literature, library, picture book, preschool

Sammanfattning

Denna studie utförs inom temat språk och berättande, undertema bilderboken och det huvudsakliga fokuset ligger på hur urvalet av böckerna till förskolan sker av de böcker som lånas från biblioteket. Det empiriska materialet bygger på intervjuer av förskollärare och bibliotekspersonal och undersökningens fokus handlar om hur aktörerna väljer barnlitteratur, och samarbetet mellan bibliotek och förskola. Resultatet av studien visar att biblioteket har en betydande roll för vilka böcker som finns tillgängliga på förskolan och förskollärarnas förhållningsätt har betydelse för hur böckerna finns tillgängliga för barnen samt hur böckerna används i verksamheten. Studien visar även att samarbetet mellan förskola och bibliotek är minimalt och båda aktörerna anser att ett samarbete vore bra. Studiens resultat visar dock på att bristen av samarbete har uppmärksammats och genom projektet Berätta, Leka, Läsa, som arrangeras av Läsrörelsen, är förhoppningarna att förbättra samarbetet mellan aktörerna.

Nyckelord

Bibliotek, Bilderbok, Förskola, Litteratururval

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte	1
1.2.1 Frågeställning.....	1
2. Forsknings- och litteraturgenomgång	2
2.1 Bilderboken i förskolan	2
2.2 Bilderboken som pedagogiskt verktyg	2
2.3 Bilderboken och läroplanen	3
2.4 Bilderboken och biblioteket	4
3. Teoretisk utgångspunkt	5
3.1 Sociokulturellt perspektiv	5
4. Metodologisk ansats och val av metod	7
4.1 Metodval.....	7
4.2 Etiska principer	8
4.3 Urval	8
4.4 Datainsamling och bearbetning	9
4.4.2 Studiens tillförlitlighet och giltighet.....	10
5. Resultat och analys	11
5.1 Syftet och valet av bilderbok	11
5.2 Bilderboken i förskolan	12
5.2.1. Böckernas tillgänglighet.....	12
5.2.2. Lästillfällen i förskolan	13
5.3 Bilderboken på biblioteket	14
5.3.1 Böckernas tillgänglighet.....	14
5.3.2 Urvalet av böcker.....	14
5.4 Samarbete mellan förskola och bibliotek	15
5.4.1 Läsprojekt- Berätta, Leka, Läsa	15
6. Diskussion	17
6.1 Urvalet av böcker till förskolan	17
6.2 Bilderboken i förskolan	18
6.3 Urvalet av böcker på biblioteket.....	20
6.4 Samarbete mellan förskola och bibliotek	20
6.5 Sammanfattande resultat och diskussion.....	21
6.6 Metoddiskussion	22
6.7 Kritisk granskning av studien	22
6.8 Förslag på vidare studier	23

Referensi	24
Bilaga 1	26
Bilaga 2	27
Bilaga 3	28
Bilaga 4	29

1. Inledning

Grunden i detta arbete ligger i vad jag har observerat ute i förskolans verksamhet och mina tankar och funderingar kring vilka böcker som finns tillgängliga för barnen. Jag har flera olika erfarenheter av böcker och dess användning i förskolan bland annat från en förskoleavdelning med barn i åldrar 1-3 år där böckerna var tillgängliga för barnen och en ordnad läshörna där läsaktiviteter skedde spontant och planerat vid flera tillfällen på dagen. Jag har även varit verksam i förskoleavdelningar med barn i åldrar 3-5 år där böcker enbart användes vid läsvidan och där det fanns få böcker att tillgå. Detta får mig att vilja undersöka hur stor inverkan förskollärares förhållningsätt har på böckernas tillgänglighet för barnen. De böcker som har varit tillgängliga för barnen på alla förskolor som jag har erfarenhet ifrån är bilderböcker som är anpassade till barnens ålder och det gör mig nyfiken på hur böckerna kommer till förskolan. Edwards (2008, 27) anser att böcker ska finnas tillgängliga för barnen oavsett vilken ålder barnen har och för att arbeta medvetet med litteratur i förskolan måste förskollärarna diskutera hur, vad, och varför böckerna används i förskolan. De böcker som jag har sett i förskolan är de flesta lånade från biblioteket vilket gör att jag vill undersöka vidare hur förskolor och bibliotek samarbetar samt hur och vilka böcker som finns tillgängliga på biblioteket. Jag vill veta vilket urval som sker innan böckerna kommer till biblioteket för att kunna se vilka böcker och hur böckerna finns tillgängliga för förskolan och därigenom följa urvalet från tryckeri fram till böckernas användning i förskolan.

Jag vill med denna studie undersöka hur och varför böcker finns tillgängliga för barnen och hur förskollärare motiverar böckernas tillgänglighet och användning i verksamheten. Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) tar upp flera strävansmål som berör litteratur och läsning men inte hur och varför de ska användas i förskolan och jag hoppas med denna undersökning kunna bidra till att motivera valet av litteratur till förskolan samt dess användning i verksamheten.

1.1.1 Syfte

Syftet med studie är att få en förståelse för hur urvalet av litteratur till förskolor går till och den övergripande frågeställning är: Hur sker urvalet av skönlitteratur till en förskoleavdelning?

1.2.1 Frågeställning

För att uppnå mitt syfte har jag ringat in två aktörer som har betydelse för förskolans bokurval: aktörer inom förskolan och aktörer inom biblioteksverksamheten. Utifrån dessa aktörsgrupperingar formulerar jag tre frågeställningar för att kunna uppnå min övergripande frågeställning om hur bokurvalet sker:

- a) Hur väljer förskolläraren litteratur till sin barngrupp?
- b) Hur används böckerna i förskolan?
- c) Hur sker urvalet av litteratur på biblioteket?
- d) Hur samarbetar förskola och bibliotek?

2. Forsknings- och litteraturgenomgång

Under detta kapitel presenteras en översikt över den forskningslitteratur som är aktuell inom området bilderboken i förskolan. Forskningsöversikten syftar till att skapa en bakgrundsfond för mitt forskningsområde och synliggöra dess betydelse för förskolläraryrket.

Kapitlet tar upp bilderbokens roll i förskolan, bilderboken i läroplanen samt förskollärarens förhållningsätt till bilderboken. Som avslutning ges en översikt över forskning om förskolans och bibliotekens samarbete. Referenserna i hela arbetet kommer att skrivas med årtal och sidhänvisning inom parenteserna.

2.1 Bilderboken i förskolan

Sverige har en både kvalitativt och kvantitativ rik utgivning av barnlitteratur. År 2008 publicerades 1821 barnböcker på svenska, varav en omfattande del översatta verk (Kåreland 2009, 31). Innan dessa böcker når ut till förskolebarnen sker det flera urval på vägen bland annat genom bibliotekens val av inköp. Simonsson skriver också att enligt olika statistiska studier så läser barn mellan 3 och 8 år mindre samt att biblioteksbesöken har minskat och några av anledningarna till det kan vara att det blir större barngrupper i förskolan vilket har minskat pedagogernas tid samt att fler filialbibliotek har blivit nerlagda (Simonsson 2004, 14).

Bilderböcker i förskolan finns i olika varianter och finns tillgängliga på olika sätt och används vid olika tillfällen i vardagen men det finns nog ingen förskola där det inte finns bilderböcker. Kåreland (2009, 101) menar att det inte finns något förbestämt sätt för hur, vad och varför arbetet med bilderböcker i skolan (förskolan) ska gå till men Edwards (2008, 26) skriver att just dessa frågor är viktigt att ställa sig för att kunna arbeta medvetet med litteraturen i förskolan.

Edwards (2008, 27) skriver om placeringen av böcker och hon anser att böckerna ska synas och finnas tillgängliga för barnen. Även på småbarnsavdelningarna ska böckerna finnas tillgängliga för barnen och i litteraturarbetet visar pedagogerna hur man handskas varsamt med böcker (Edwards 2008). I de förskolor Kåreland (2005, 81) har arbetat med i sin undersökning finns böcker alltid tillgängliga för barnen. Detta kan till viss del bero på att förskolorna har språkprofilering och aktivt arbetar med litteratur och läsning som språkutvecklande verktyg och de är därmed väl medvetna om hur man arbetar med litteratur.

I förskolan fann Simonsson (2004, 106) fyra olika pedagogiserade litteraturaktiviteter vilka var vid lunchläsningen (läsvilan), vid samlingen, läsning för ett eller flera barn och vid biblioteksbesök. Den bokaktivitet som skedde mest var lunchläsningen vilket är en vanlig rutinaktivitet i de flesta förskolor. Även i Kårelands (2005, 82) undersökning är läsvilan den mest förekomna läsaktiviteten men i hennes undersökning sker också så kallade sagostunder innan lunch där berättande står i fokus via exempelvis böcker eller flanosagor.

2.2 Bilderboken som pedagogiskt verktyg

Edwards (2008, 16) skriver att ”det starkaste nyttoargumentet för boken är vad den gör för utvecklingen av språket”. Hon menar på att vardagspratet inte räcker för att kunna bygga upp ett rikt ordförråd utan barnen behöver pröva sitt språk hela tiden och prova på nya ord och uttryck vilket böcker och högläsning öppnar upp för.

I Kårelands (2005, 94) enkätundersökning ”betonar samtliga pedagoger litteraturens betydelse för barnens utveckling”. Olika slags språkstimulerande aspekter tas upp av de deltagande pedagogerna i bokläsningen bland annat genom att barnen får höra ett riktigt språk med hela meningar, dock tycks inte språkliga medvetenheter och språkliga förmågor stå i fokus när valet av bilderbok diskuteras. Även Simonsson (2004, 99) påvisar i sin studie att pedagoger använder böcker som språkutvecklande arbete på förskolan.

Att använda böcker som ett pedagogiskt verktyg sker inte enbart i språkutvecklande syfte utan även som kunskapskälla visar Simonsson (2004, 100) på. Pedagogerna i Simonssons (2004, 100) avhandling ser böckerna utifrån teorier om utvecklingsstadier där svårighetsgraderna i böckerna anpassas till barnens mognad.

Ett annat syfte med bilderboken kan enligt Kåreland (2005, 96) och Edwards (2008, 22) vara att bearbeta känslor. Att använda böcker vid bearbetning av känslor förklarar en av pedagogerna i Kårelands (2010, 96) undersökning som att ”känslomässigt beröra barnen, hjälpa dem att förstå sina egna reaktioner och reflektera över sina erfarenheter och upplevelser.” Edwards (2008, 22) anser att böcker kan hjälpa att bearbeta känslor och genom litteratur som tar upp känslor och vardagskonflikter tillsammans med de samtal som genereras ifrån lästa böcker kan barnen koppla bokens innehåll till sig själva och därigenom utvecklas socialt och känslomässigt.

Den kulturella aspekten i barnböcker tar både Kåreland (2005, 95), Simonsson (2004, 112) och Edwards (2008, 138) upp. Astrid Lindgrens namn nämns i alla tre texter tillsammans med andra välkända barnboksförfattare. Både Simonsson (2004, 112) och Edwards (2008, 138) skriver om den outtalade bilderbokskanon som råder på förskolor. Böcker som pedagogerna gärna läser och som de anser vara ”bra” barnlitteratur. Den bilderbokskanon som båda nämner utgörs av klassiska böcker och Edwards (2008, 138) talar också om en modern bilderbokskanon där hon namnger flera kända barnboksförfattare från relativt nytryckta böcker.

Bilderboken och dess berättelser kan ses som ett första steg till konsten och litteraturen. Bilderboken är till för att ge sin läsare en upplevelse genom alla berättelser som finns att uppleva (Edwards 2008, 24).

Låt inte nyttan överväga så att den saboterar nöjet. Men det är säkert ingen risk, lekfullhet ligger ju i förskolan natur! (Edwards 2008, 24)

2.3 Bilderboken och läroplanen

I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) står de mål och riktlinjer samt den värdegrund som förskolan ska förhålla sig till. I läroplanen står det inte konkret hur förskolan ska arbeta utan det är upp till pedagogerna hur de väljer att lägga upp arbetet och det är stor variation på hur landets förskolor bedrivs (Kåreland och Lind-Munther 2005, 56).

Kåreland och Lind-Munther (2005, 58) ger exempel på några målformuleringar från läroplanen som de anser beröra böcker och läsning, då läroplanen är reviderad sedan deras bok utgavs listas de inte här. Budskapet är dock att det är pedagogens ansvar att koppla målen

i läroplanen till de aktiviteter som sker och vilka verktyg man använder däribland litteratur och läsning.

I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) står det inget konkret om användandet av litteratur eller läsning i förskolan men vi kan ändå se i förregående rubrik att pedagoger uppfattar bilderboken som ett pedagogiskt verktyg för att kunna arbeta språkutvecklande och görs till ett sätt att arbeta efter läroplanens intentioner.

Kåreland (2010, 117) ställer sig kritiskt till att litteratur och läsning inte ges någon framträdande plats i läroplanen emotsatts till andra områden som bild, sång, musik och dans men säger sig tro att det kan bero på att barnen inte ägnar sig åt läsning utan att litteraturstunderna sker via högläsning. Kåreland och Lind-Munther (2005, 56-58) problematiserar bilderbokens användande i läroplanen där de tar upp både de kulturella aspekterna och de språkliga aspekterna som återfås vid bilderboksanvändandet. De menar på att böcker kan skapa en medvetenhet både om det egna kulturarvet men även att möta andra kulturer.

2.4 Bilderboken och biblioteket

Simonsson (2004, 107) skriver i sin avhandling om biblioteksbesöken som en pedagoginitierad bokaktivitet. I hennes undersökning lånar förskolorna rutinemässigt böcker från biblioteket. Det är viss variation på vem som lånar, ibland enbart pedagogerna och ibland barn tillsammans med pedagogerna. Hon kommer även fram till att det inte sker något samarbete i övrigt mellan bibliotek och förskolorna i den undersökning hon har gjort (2004, 107). En del förskolor och bibliotek har bättre samarbete bland annat genom färdiga bokpåsar som biblioteket iordningställer åt förskolorna (Simonsson 2004, 14).

Kåreland och Lind-Munther (2005, 80) kunde i sin enkätundersökning urskilja flera sätt som bilderboken kommer till förskolan. Vanligast var att böckerna lånades från biblioteket men vissa förskolor köpte in böcker eller att böckerna kom från barnens hem. I de fall där förskolan hade långt till biblioteket valde bibliotekspersonalen ut böcker och skickade till förskolorna i boklådor.

Folk- och skolbibliotek är alltså av stor betydelse för förskolebarnens läsning. Det är i hög grad bibliotekarierna och bibliotekets inköpspolitik som blir avgörande för personalens bokurval (Kåreland 2005, 80).

Praktiska råd för hur förskolan ska hålla sig uppdaterad på nytryckta bilderböcker ger Edwards (2008, 30). Hon skriver bland annat om en gratis katalog¹ som kulturrådet ger ut som pedagogerna tillsammans med barnen kan titta i och välja ut böcker som de finner intressanta. Böckerna får sedan de barn och pedagoger som går till biblioteket låna och är de inte inköpta på biblioteket så kan man ge inköpsförslag till bibliotekspersonalen. Hon menar även ”att samarbete med biblioteket är ett bra sätt att hålla sig á jour och få hjälp” (Edwards 2008, 30-31).

¹ Barnbokskatalogen Kulturrådet. Här presenteras ett urval - 289 titlar - av de barn- och ungdomsböcker som ges ut under året som vägledning och inspiration för barn och unga samt för dem som arbetar med eller har egna barn. (http://www.kulturradet.se/sv/publikationer_/Barnbokskatalogen-201516/)

3. Teoretisk utgångspunkt

Denna studie utgår från ett sociokulturellt perspektiv på lärande. Det teoretiska perspektivet förklaras närmare under kommande rubrik för att ge en förståelse för vad utgångspunkten har för betydelse för studien. I alla studier är det viktigt att man delger läsaren vilket teoretiskt perspektiv man använder sig av på grund av de konsekvenser som blir av valet (Emilsson 2014, 84).

Val av ett specifikt perspektiv medför att andra perspektiv väljs bort. När vi väljer att se på något utifrån ett visst perspektiv får vi tillgång till begrepp som kan användas för att beskriva och fokusera forskningsobjektet ytterligare (Karlsson 2014, 15).

Det teoretiska perspektivet som används i studien ligger till grund för hur man analyserar och tolkar empirin och de begrepp som är typiska för perspektivet ses som verktyg för att förklara det man finner i sin undersökning.

3.1 Sociokulturellt perspektiv

Denna studie utgår från det sociokulturella perspektivet på lärande. En viktig del i detta perspektiv är språket som ett verktyg för att erövra kunskap. Bilderboken blir då viktig i förskolan som ett språkutvecklande verktyg.

Den som anses vara grundaren till det sociokulturella perspektivet är psykologen Lev Vygotskij och han har haft stort inflytande över den svenska förskolan och dess pedagogik (Kroksmark 2011, 446). Vygotskijs teorier påvisar värdet av det sociala sammanhanget, att människor utvecklas tillsammans med andra människor (Kroksmark 2011, 446). Samspelet förklaras genom en modell som kallas den potentiella utvecklingszonen där människan internaliserar (införlivar) sig med sin omvärld genom vissa kulturella verktyg bland annat språket och med hjälp av andra människor. Lärandet utgår från det vi redan behärskar och tillsammans med andra kan vi få nya kunskaper och utveckla dem vidare (Kroksmark 2011, 451).

Strandberg (2006, 11) beskriver Vygotskijs teorier på ett praktiskt sätt och förklarar att ”det är vad barnen gör när de är i förskolan som är avgörande för deras utveckling- inte vad de ’har i huvudet’.” Strandberg (2006, 11) tolkar teorin utifrån psykologiska processer som sker genom aktiviteter som leder till lärande och utveckling. Han omnämner fyra begrepp som kan förklara hur aktiviteter används i Vygotskijs lärandeteori. Det första begreppet är det sociala, man lär först tillsammans med andra och med tanken kan jag utveckla kunskapen och utöva handlingen vidare på egen hand. Det andra begreppet är medierande vilket kan förklaras att vi ej möter världen direkt utan det finns medierande verktyg (artefakter) vi använder oss av för att möta världen exempelvis språket och tecken. Situerade är det tredje begreppet och innebär att de aktiviteter vi utför för att få ny kunskap alltid sker i en viss miljö, en kulturell kontext. Det kreativa är det fjärde begreppet och är den aktivitet som gör att vi kan omskapa den kunskap vi erövrar.

Dysthe (2003, 78) skriver att Vygotskijs arbete handlar om människans medvetande och dess utveckling. Även hon tar upp de sociala aktiviteterna som är viktiga för lärande och hävdar att funktioner som språk och skrivande uppstår i två plan. Det första är i samverkan med andra och nästa plan uppstår i människans inre. Denna ”utveckling från social samverkan till individuella medvetenhetsfunktioner betecknar Vygotskij internalisering” (Dysthe, 79).

Internaliseringen förklarar hon vidare kan ske på två vis dels genom att man övertar någon annans kunskap samt att man övertar kunskapen och gör den till sitt eget. Dysthe i likhet med Strandberg skriver att människan inte är i direkt kontakt med sin omvärld utan använder sig av olika medierande (fysiska och intellektuella) redskap exempelvis språket (Dysthe 2003, 79).

4. Metodologisk ansats och val av metod

I detta kapitel presenteras vald forskningsmetod. I nämnd ordning beskrivs den metodologiska ansatsen, urval av intervjupersoner, hur undersökningen har genomförts, studiens tillförlitlighet samt möjligheter och begränsningar med valet av metod.

4.1 Metodval

All forskning påverkas av den metod som forskaren väljer att använda sig av för att få fram kunskap som kan besvara undersökningens frågeställning (Karlsson 2013, 19).

Enligt Bryman (2008, 412) är intervjuer sannolikt den mest använda forskningsmetoden i kvalitativ forskning och det är den metod som har använts i denna undersökning. Det finns olika slags intervjuer att använda sig av och de olika intervjusätten genererar olika slags data. Nedan förklaras kort de olika intervjumetoderna samt hur jag har resonerat kring metodvalet.

Vid kvantitativa forskningar är strukturerade intervjuer vanligast att använda sig av. Vid en strukturerad intervju följer intervjuaren en färdig mall med frågor och alla frågor ställs i samma ordningsföljd till samtliga respondenter. Vid strukturerade intervjuer är fokuset lagt på de data som intervjuaren önskar få och svaren ska kunna sammanställas och jämföras med varandra (Bryman 2008, 202).

Vid kvalitativ forskning, som denna undersökning är, använder man sig ofta av intervjuer och intervjumetoderna betecknas som kvalitativa intervjuer där underkategorierna är ostrukturerade eller semistrukturerade. Den kvalitativa intervjun ter sig mer som ett samtal där man följer vissa teman som forskaren önskar beröra. Ofta följs en intervjuguide där de områden man önskar beröra finns med och frågorna formas antingen under intervjuens gång eller så finnas underfrågor till de områdena man vill beröra med i intervjuguiden. Fokuset ligger här på respondenten och dennes åsikter mer än den data intervjuaren önskar få och intervjuaren önskar så fylliga och utförliga svar som möjligt (Bryman 2008, 412).

Kvale (2009, 17) förklarar den kvalitativa forskningsintervjun som ett sätt att se världen från den intervjuades perspektiv och genom samtal samla in kunskap om den intervjuades erfarenheter. En kvalitativ intervju kan tyckas vara enkel och okomplicerad om man ser den enbart som ett samtal men att göra en bra intervju är desto svårare. Att intervjua lär man sig genom att göra intervjuer, ensamt eller tillsammans med mer erfarna intervjuare, och med mycket träning kan man bli en bra intervjuare som får hög kvalitet på sina intervjuer (Kvale 2009, 105).

Denna undersökning utgår ifrån förskollärarnas och bibliotekspersonalens erfarenheter och åsikter för att få reda vilken litteratur som finns tillgänglig för barnen. I min undersökning är kvalitativa intervjuer lämpligast för undersökningen och intervjuguiden är en variant av semistrukturerade intervjuer där jag beskriver de områden jag vill beröra med några tillhörande frågor inom de olika områdena. Enligt Bryman (2008, 413) är syftet med formen är att fånga in så mycket som möjligt av intervjupersonens åsikter och uppfattningar.

4.2 Etiska principer

Enligt Vetenskapsrådets kompendium *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning* finns det vissa etiska principer som måste följas vid all forskning (Vetenskapsrådet 2011). Kompendiet tar upp fyra stycken allmänna huvudkrav som jag kortfattat förklarar nedan:

- *Informationskravet*: innebär att jag som forskare ska informera deltagarna i studien om dess syfte och hur forskningen genomförs. (Vetenskapsrådet 2011, 7)
- *Samtyckeskravet*: innebär att de som deltar i en studie samtycker om sitt deltagande. Deltagarna informeras om att det är frivilligt att delta och de kan när som helst under studiens gång ångra sin medverkan och allt insamlat material kommer ej att användas i studien. (Vetenskapsrådet 2011, 9-10)
- *Konfidentialitetskravet*: handlar om sekretessen kring de som deltar i studien. Det är enbart jag som forskare som vet vem den deltagande är och material med deltagares uppgifter förvaras så enbart forskaren har tillgång till informationen. (Vetenskapsrådet 2011, 12)
- *Nyttjandekravet*: handlar om hur deltagarnas uppgifter kommer att nyttjas. Material ifrån studien kommer enbart att användas i aktuell studie. (Vetenskapsrådet 2011, 14)

Innan intervjuerna genomfördes lämnades ett skriftligt samtycke in från förskollärarna samt en intervjuguide (Bilaga 1 och 2) och likadant med personalen från biblioteket (Bilaga 3 och 4) och även från förskolechefen i form av mejlkorrespondens där jag kortfattat beskriver vad studiens syfte var samt mina önskemål om intervjupersoner. Alla intervjuade fick innan intervjun ett informationsbrev med relevant information om studien samt en intervjuguide med de frågeområden som jag hade förhoppningar om att beröra. De fick även en kort genomgång av de forsknings etiska principer som var relevanta i undersökningen (Bilaga 1 och 3).

4.3 Urval

Då min frågeställning riktar sig till två olika aktörer var jag tvungen att göra flera urval. För att använda mig effektivt av tiden som studien genomfördes på valde jag att använda mig av förskolan där jag har haft 5 veckors verksamhetsförlagda utbildning utav 20 veckor. Förskolan ligger i en mindre ort där det finns tillgång till ett filialbibliotek. Urval av bibliotekspersonalen blev således begränsat till den personal som arbetade på orten men i likhet med vad Bryman (2008, 434) säger så är personen relevant för problemformuleringen.

Jag valde att rikta in mig på en mindre ort i en kommun där antalet förskolor är två stycken. När jag gjorde urvalet av intervjupersoner till min studie var jag i kontakt med förskolechefen som ansvarar för båda förskolorna och min förhoppning var att få intervju pedagoger från båda förskolorna men på grund av tidsbrist hos förskolepersonalen blev enbart en av förskolorna representerade i studien. Jag var i kontakt med en av pedagogerna på förskolan och hen diskuterade med sina kollegor om vilka tre som var mest lämpade att bli intervjuade till min studie. Alla pedagoger på förskolan är delaktiga vid biblioteksbesöken och har kunskap om hur böckerna blir valda och valet blev således fritt för de pedagoger som var

villiga att delta i studien. Urvalet blev vad Bryman (2008, 350) kallar ett målstyrt urval där intervjupersonerna väljs utefter vilka frågor som forskningen berör.

Jag valde att begränsa mig till tre intervjupersoner för att få en pedagog från varje avdelning som besöker biblioteket. På den fjärde avdelningen på förskolan går de allra yngsta barnen och förskolan har inte prioriterat att ta med dessa barn till biblioteket. Böckerna på den avdelningen lånas istället från biblioteket av de andra avdelningarna. ”Intervjua så många personer som behövs för att få reda på vad du behöver vet” skriver Kvale (2009, 129).

De pedagoger jag intervjuade var alla förskollärare och har varit verksamma olika lång tid. En av förskollärarna var nyexaminerad och gjorde sitt introduktionsår. De två andra förskollärarna har varit verksamma på aktuell förskola några år varav en av dem är arbetslagsledare på förskolan. Förskolans avdelningar är uppdelade i två hus. I ett av husen finns två avdelningar med barn i åldrar 3-5 år och i andra huset finns 2 avdelningar. En avdelning med barn 2-3 år och en avdelning med barn 1-2 år. Avdelningen med barn 1-2 år besöker ej biblioteket utan avdelningen med barn 2-3 år gör boklånen åt dem. Denna avdelning representeras ej i denna studie på grund av denna anledning.

4.4 Datainsamling och bearbetning

I min undersökning har jag valt att använda mig av kvalitativa intervjuer för att samla data. Till intervjuerna förberedde jag en intervjuguide som beskriver de områden som jag önskar beröra samt några frågor under varje område för att jag som oerfaren intervjuare lättare ska kunna hålla mig till rätt ämne. Bryman (2008,415) skriver om två typer av intervjuer i den kvalitativa forskningen vilka är ostrukturerad intervju och semistrukturerad intervju. En ostrukturerad intervju sker som ett slags samtal där intervjupersonen får ett samtalsområde att prata fritt om och den som intervjuar har ett minneslapp med några få samtalsämnen som är relevanta för forskningen. Jag valde att inte använda mig av denna slags intervju då jag känner att det kräver mycket av både mig som forskare och den jag intervjuar för att få fram relevant information till studien. Jag har istället valt att använda mig av vad Bryman (2008, 415) kallar semistrukturerad intervju där jag har följt en intervjuguide med några huvudområden och tillhörande underfrågor. Detta har jag gjort för att kunna hålla mig till ämnet samt för att kunna skapa mera underlag till den jag intervjuar så den vet vilken information som är relevant för min forskning. Bryman (2008, 419) uppmärksammar dock att intervjuguiden inte ska vara alltför utförlig utan den som intervjuas måste få uttrycka sina tankar och synsätt.

Innan jag utförde intervjuerna använde jag mig av Bryman (2008) och Kvale (2009) för att studera hur jag praktiskt genomför intervjuer på bästa sätt. Bryman (2008, 420) skriver om vissa praktiska detaljer som man bör tänka på vid en intervju däribland att använda sig av ett bra inspelningsverktyg. Vid min första intervju använde jag mig av en smartphone som inspelningsverktyg vilket fungerade bra dock gick det inte att vidarebefordra filen till andra enheter vilket gjorde att jag valde att använda mig av både en smartphone och en bärbar dator för att spela in de övriga intervjuerna och därigenom försäkrade jag mig att ljudupptagningen inte skulle försvinna. Bryman (2008,428) skriver även om att vissa personer kan bli stressade och skrämde av att bli inspelade. För att avdramatisera inspelningen försökte jag att inte lägga så mycket fokus på inspelningsverktygen. Jag började spela in direkt när vi satt oss ner och intervjupersonerna var inte så medvetna om inspelningen trots att de visste att den skedde. Jag

gav information om hur inspelningen skedde och hur materialet skulle komma att behandlas vidare i mitt arbete samt att materialet blir raderat när arbetet är godkänt och klart. Bryman (2008, 421) påpekar också betydelsen av platsen för var intervjun sker. Miljön ska vara lugn och ostörd för att försäkra sig om att ljudupptagningen blir hörbar samt att intervjupersonen kan känna sig lugn och avslappnad. Jag använde mig av bibliotekets lokaler vid intervjun med bibliotekspersonalen och förskolans lokaler vid intervjun med förskollärarna. Detta medförde viss risk för störning från arbetskamrater och barn men för att använda så mycket av tiden som möjligt till själva intervjuerna och för att de intervjuade skulle känna sig trygga i miljön gjorde jag det valet. Alla intervjuade kom väl förberedda till intervjun och utgick från intervjuguiden men gav även information som de själva tyckte var viktig för studien.

Efter intervjuerna transkriberade jag materialet för att kunna analysera empirin. Genom att föra ner intervjuerna till skrivet ord struktureras intervjuen på ett sätt som är lämpligt för att göra en vidare analys av information som delges (Kvale 2009, 196). I min förberedelse för intervjuerna hade jag läst hur Bryman (2008, 430) menar att transkriberingen av intervjuerna är en väldigt tidsödande process. Hur utförligt man väljer att skriva ner intervjuen finns ingen mall för utan man får anpassa till vilken slags information man behöver (Kvale 2009, 197). Jag valde att transkribera allt som sades noggrant men lämnade ute oväsentliga ljud och upprepningar. Min undersökning bygger inte så mycket på känslor och personliga åsikter utan mer på information om hur bokval och samarbete mellan bibliotek och förskola sker.

4.4.2 Studiens tillförlitlighet och giltighet

Vid forskning måste man fråga sig hur tillförlitlig studiens data är dvs; reliabiliteten. Vilka metoder man använder för att få fram data och hur de bearbetas är väsentliga för en studies reliabilitet (Johannessen och Tufte 2002, 28). Bryman förklarar reliabiliteten på följande sätt ”reliabilitet (tillförlitligheten) rör frågan om huruvida resultaten från en undersökning blir densamma om undersökningen genomförs på nytt, eller om det påverkas av slumpmässiga eller tillfälliga betingelser” (Bryman 2008, 49). Jag tolkar detta som att alla de val jag gör i min studie både vad det gäller att få fram data och att bearbeta den, får en konsekvens på forskningens resultat. Hur jag har valt att göra min forskning ger konsekvenser på mina resultat exempelvis vilken metod jag har använt mig av och hur jag har gått tillväga i min undersökning. Även vilka personer jag har valt att använda mig av. Något som jag anser påverkar tillförlitligheten på studien är min brist på erfarenhet av att intervjua. Skulle en erfaren intervjuare göra studien skulle denne säkert få fram mer utförlig information från de intervjuade.

Relevansen i den data man får fram i undersökningen bedöms i validiteten. ”Ett annat (och i flera avseenden det viktigaste) forskningskriterium är validitet. Validitet går ut på en bedömning av om de slutsatser som genereras från en undersökning hänger ihop eller ej” (Bryman 2008, 50). Detta kopplar jag till huruvida det empiriska materialet stämmer överens med forskningens syfte och frågeställning. Har jag i min analys och diskussion fått svar på syftet med studien. Hur jag analyserar empirin blir en fråga för validiteten. Från intervjuerna får jag fram svar på frågeställningen för studien och hur jag väljer att presentera resultatet är en tolkning som jag gör. Hade någon annan gjort studien hade resultatet eventuellt framställts i andra teman och med andra tolkningar.

5. Resultat och analys

Under detta kapitel redogörs det empiriska materialet utifrån aktuell frågeställning och syfte med studien. Resultatet analyseras med den teoretiska utgångspunkten i fokus. Kapitlet är uppdelat efter studiens frågeställning vilket är:

- a) Hur väljer förskolläraren litteratur till sin barngrupp?
- b) Hur används böckerna i förskolan?
- c) Hur sker urvalet av litteratur på biblioteket?
- d) Hur samarbetar förskola och bibliotek?

5.1 Syftet och valet av bilderbok

Nedan presenteras de resultat som framkommit i studien beträffande frågeställningen hur förskolläraren väljer böcker till sin barngrupp.

De böcker som förskollärarna lånar från biblioteket till förskolan utgår mestadels från målen som förskolan har i sin likabehandlingsplan.

De mål i likabehandlingsplanen som rör bilderböcker är:

- Alla pedagoger ska vid biblioteksbesök låna ungefär lika många böcker som har en flicka/pojke som huvudkaraktär.
- Vi ska vid biblioteksbesök låna böcker om olika etniciteter. Vi ska lära oss och barnen ord från de språk som är representerade på förskolan.
- Genom böcker och diskussioner med barnen ge dem förståelse för att det finns olika familjekonstellationer.

Likabehandlingsplanen kan ses som ett sätt att bryta normer och värderingar som finns i förskolan och samhället. Att använda sig av böcker för att bryta dessa normer kan ses som ett sätt att förändra den kulturella kontext som gäller. Förskollärare B använder sig av privata bilderböcker på grund av att tillgången av böcker som stämmer överens med förskolans likabehandlingsplan är minimal på biblioteket. Hen gav exempel på böcker som tar upp olika familjekonstellationer som exempelvis adoption, samkönade familjer och en pensionär med hund. Alla de intervjuade förskollärarna säger sig ha svårt att hitta böcker som handlar om andra kulturer och andra språk men de säger själva att de inte har samarbetat med bibliotekspersonalen för att hitta sådana böcker. Böcker kan ses som vad Strandberg (2006, 11) beskriver medierande verktyg i förskolan. Strandberg (2006, 11) menar även på att ”de aktiviteter vi utför för att få ny kunskap alltid sker i en viss miljö” vilket kan benämnas som kulturell kontext. I denna förskola har det genom diskussioner och beslut i arbetslaget skapats en kulturell kontext där böckernas främsta användning är som ett medierande verktyg i värdegrundsarbetet. Förskollärarna i denna studie gör även bilderboksanvändandet till vad Strandberg (2006, 11) förklarar en kreativ läraaktivitet, då de använder litteratur tillsammans med barnen i sitt arbete med att nå målen i likabehandlingsplanen.

Några av barnen på förskolan har samma modersmål som en av personalen på förskolan och det vill förskolan använda sig av vid högläsning. De har också planer på att låna böcker på olika språk och i sin tur låna ut till föräldrarna eftersom det är svårt för personalen att läsa på

andra språk. Förskolan vill då kunna använda samma bok i förskolan som i hemmet fast på olika språk så att barnen kan känna igen innehållet och därigenom få en djupare förståelse, om det är språkliga svårigheter för barnet. Detta kan ses som en social aktivitet där människan utvecklas enligt den proximala utvecklingszonen och internaliseras med hjälp av kulturella verktyg som språket och andra människor (Kroksmark 2011, 446). Att använda sig av två språk kan ses som att använda dubbla verktyg där kunskapen kan fås både genom det svenska språket och modersmålet.

När likabehandlingsplanen för förskolan skrevs diskuterade personalen om vilka böcker som var lämpligast att använda sig av för att kunna uppfylla de mål som beskrevs i likabehandlingsplanen men annars diskuteras inte bilderböcker så ofta framhåller alla intervjuade förskollärare. Personalen diskuterar oftare facklitteratur för den egna utvecklingen än litteratur för barnen. Förskollärare A från avdelningen med barn mellan 2-3 år uttrycker följande:

Man ska ju vara jättenoggrann med de böcker man väljer och läsa igenom dem innan man använder dem i barngruppen men det funkar inte praktiskt för då måste man prioritera bort andra saker för att hinna. (Förskollärare A)

5.2 Bilderboken i förskolan

Nedan presenteras de resultat som framkommit i studien beträffande frågeställningen hur böcker används i förskolan och stycket delas upp i två underrubriker.

5.2.1. Böckernas tillgänglighet

Av de böcker som finns på förskolan där studien genomfördes kommer de flesta böcker ifrån biblioteket. De få ”köpeböcker” som finns är inköpta för länge sedan och står för tillfället undanställda i förråd. Böckerna på avdelningarna står i lådor och bokhyllor där barnen själva kan bläddra, välja och läsa böckerna. Förskollärare A och C formulerar sig så här:

Vi har våra böcker framme jämt, de vi har lånat, så barnen kan läsa när de vill. Vi vill ha böckerna lättillgängliga för att barnen ska kunna kolla när de vill och för att få en vana att använda böcker mycket (Förskollärare A).

Viktigt med mycket böcker så barnen har och kan läsa och att de är tillgängliga för barnen. Våra barn väljer böcker själva och just nu är det mycket monsterböcker och då koppla det till deras men man måste ju lyssna på dem (Förskollärare C).

Alla intervjuade förskollärare använder samma argument för hur böckerna ska finnas för barnen och alla värderar böcker och läsning högt i de dagliga aktiviteterna på förskolan. Böckerna står framme för barnen för att de ska kunna läsa när de själva vill och barnen läser och leker relativt mycket med böckerna. Alla intervjuade förskollärare tycker det är viktigt att barnen hittar ett intresse för böcker och försöker välja böcker som lockar barnen. Detta kan ses som ett sätt för förskolan att skapa vad Strandberg (2006, 11) beskriver som en kulturell

kontext där böcker och läsning är centrala och därigenom erbjuda barnen en miljö som skapar ett intresse för böcker och läsning.

5.2.2. Lästillfällen i förskolan

Böckerna läses mest under vilan efter lunchen eller i samlingen. Förskolan arbetar för tillfället med en serie bilderböcker som heter ”10 små kompisböcker” och används i förskolans värdegrundsarbete. Dessa böcker läses ibland på vilan men mest i samlingarna. Förskollärare B som arbetar på en avdelning med barn i åldrar 3-5 år säger följande:

Kompisböckerna använder vi i värdegrundsarbetet och de används mycket i samlingarna där vi kopierar dem, plastar in och sätter upp på whiteboardtavlan. Böckerna tränar bland annat på att säga stopp, vara en bra kompis och dela med sig (Förskollärare B)

Även andra bilderböcker används i samlingarna och på lite olika sätt. De kan användas genom vanlig högläsning, flanosagor eller sagopåsar som förskollärarna har gjort av bilderböcker. Detta gör de för att barnen ska få uppleva böckerna på olika sätt och få en mer konkret bild av karaktärerna i böckerna. Detta kan ses som en kreativ läraaktivitet där barnen får möta böckernas innehåll på olika vis och kan på så vis få flera möjligheter att omskapa den kunskap som erövrats från böckerna enligt den proximala utvecklingszonen som Kroksmark (2011, 446) beskriver. Att använda sig av bilderböckernas innehåll men med andra verktyg som exempelvis sagopåse kan även kopplas till Strandbergs (2010, 11) lärandeaktivitet; det kreativa. Där förskollärarna hjälper barnen att omskapa den kunskap som böckerna erbjuder och förtydliga dess innebörd med andra medierande verktyg, exempelvis dockor eller bilder.

Läsvidan är den läsaktivitet som förskollärarna säger sker mest i förskolan. Läsvidan sker för alla barn på förskolan som ej sover efter lunchen och barnen är uppdelade i mindre grupper utefter barnens ålder. Vid läsvidan läser pedagogerna böcker som de själva väljer. Läsvidan kan ses som vad Strandberg (2006, 11) förklarar en situerad läraaktivitet där det skapas en miljö där böcker och läsning är i fokus.

När förskolan lånar böcker från biblioteket går antingen hela avdelningen med alla pedagoger eller en pedagog med en mindre barngrupp till biblioteket. När förskollärarna går med en mindre barngrupp anser de sig få mer tid att läsa och prata om böcker med just de barnen. Förskollärarna försöker göra biblioteksbesöket till en aktivitet som riktar in sig på böcker och läsning och fångar barnens intresse genom att låta dem välja böcker. På biblioteket får barnen välja fritt vilka böcker de ska ha och förskollärarna väljer utifrån de verksamhetsplaner och likabehandlingsplanen som förskolan har. Böckerna väljs även efter de teman som avdelningarna arbetar med och de intressen som barnen har. Strandberg (2006, 11) beskriver situerade läraaktiviteten där människan alltid möter ny kunskap på specifika platser. Att se biblioteket som en kulturell kontext där barn får möta böcker och finna ett intresse för läsning öppnar upp för ny kunskap. Att förskolan lånar böcker från biblioteket och tar med till förskolan gör att denna kulturella kontext tas med in i förskolans miljö. Biblioteksbesöken kan även ses som en social aktivitet där barnen lär tillsammans och skaffar sig ny kunskap i ett socialt sammanhang. Strandberg (2006, 11) menar på att i den sociala aktiviteten lär man tillsammans med andra och kan med tanken utveckla kunskapen och utöva handlingen på egen hand. Vid bibli-

oteksbesöken får barnen kunskap om hur böcker finns tillgängliga, hur boklån går till samt vilken kunskap man kan hämta från böcker.

5.3 Bilderboken på biblioteket

Det bibliotek som är delaktigt i studien är ett filialbibliotek till kommunens huvudbibliotek och intervjupersonen är den som ansvarar för biblioteket och vilka böcker som köps in, både barn- och vuxenlitteratur. Förskolorna och skolan på orten är de som lånar flest böcker från biblioteket. Nedan presenteras de resultat som framkommit i studien beträffande frågeställningen hur bokurvalet sker på förskolan. Först presenteras böckernas tillgänglighet sedan urvalet av böcker.

5.3.1 Böckernas tillgänglighet

På biblioteket är bilderböckerna uppställda på tre olika sätt. De flesta bilderböckerna står i boktråg utan alfabetisk ordning i barnens höjd där de själva kan bläddra och välja bland böckerna. Pekböcker står i separata tråg för att vara mer tillgängliga för de yngsta barnen. De böcker som är mycket efterfrågade är sorterade efter författare och står i en låg bokhylla där de står i alfabetisk ordning för att vara lätta att hitta exempelvis Sven Nordqvist och Astrid Lindgren. Visböcker och litteratur med rim och ramsor sorteras också för sig.

5.3.2 Urvalet av böcker

Den bibliotekspersonal jag har intervjuat är ansvarig för inköp av böcker på det aktuella filialbiblioteket och använder sig av BTJ: s² listor över nytryckta böcker när inköpen planeras. I BTJ listorna står en kort recension om varje bok. Huvudbiblioteket och de olika filialbiblioteken har inga gemensamma planeringar på vad som behövs köpas in utan inköpsansvarig planerar och köper in själv beroende på vad som behövs på aktuellt bibliotek. Första urvalet sker på om det behövs vuxenlitteratur eller barnlitteratur. För tillfället köps det in mer vuxenlitteratur men barnböckerna slits mer och vid gallring försöker biblioteket fylla på med nyskrivna böcker istället för att byta med nyare upplagor. Biblioteket försöker satsa på att köpa in böcker med hög kvalitet och exempelvis författare som har fått ALMA priset³.

Vi köper oftast inte in bruksböcker i någon större utsträckning om man inte känner att det finns behov exempelvis om det är en bok om potträning eller sluta med napp. Men annars vill man ha lite mer konstnärlig kvalitet på böckerna (Bibliotekspersonal).

Filialbiblioteket försöker göra inköpen så att hälften av budgeten går till barnlitteratur och hälften till vuxenlitteratur. När den bibliotekspersonal som jag intervjuade började arbeta på filialbiblioteket var det mycket gamla böcker så hen har försökt att gallra bort gamla böcker

² BTJ(Biblioteks tjänst) är den ledande leverantören i Norden av informationstjänster och medieprodukter. BTJ förenklar och sparar resurser åt bibliotek, företag och andra verksamheter med behov av effektiv informationsförsörjning. (<http://www.btj.se/>)

³ ALMA priset (Astrid Lindgren Memorial Award) Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne delas ut årligen. Prissumman är fem miljoner svenska kronor, vilket gör det till världens största internationella barn- och ungdomslitteraturpris. Prissumman signalerar att barns och ungas läsning är av största vikt. Summan ska också inspirera verksamma inom området. (<http://www.alma.se/sv/Om-priset/>)

och satsat på att köpa in mer nytryckta för hen märker att det lånas mer böcker om de erbjuder nyare böcker. Biblioteket ligger med ett lagom gångavstånd från förskolan vilket förenklar tillgängligheten för förskolan. På kommunens huvudbibliotek händer det ibland att de förskolor som har långt till bibliotek får bokpåsar skickade till sig som bibliotekarierna har plockat ihop.

5.4 Samarbete mellan förskola och bibliotek

Nedan presenteras de resultat som framkommit i studien beträffande frågeställningen hur förskolan och biblioteket samarbetar.

De böcker som används på förskolan som är med i studien, är lånade från biblioteket som finns på orten. Alla de förskollärare som jag har intervjuat säger sig inte ha något samarbete med personalen på biblioteket. De säger alla även att ett samarbete vore bra då förskolan är beroende av de böcker som finns på biblioteket. Förskollärare C säger:

Det vore bra med ett samarbete. Vore bra att låna via förskolan till föräldrar eftersom det läses allt mindre i hemmet. Vi på förskolan kan ju hjälpa till och pusha om hur viktigt det är att läsa hemma (Förskollärare C).

Personalen på biblioteket tycker sig inte uppleva något samarbete men tycker även hen att ett samarbete vore bra för att kunna köpa in böcker som är intressanta för förskolan då det är förskolorna och skolan på orten som lånar flest böcker.

Alla som lånar böcker på biblioteket är välkomna att lämna inköpsförslag och det har hänt ibland att förskolan lämnar förslag på böcker men det är inte speciellt vanligt. Bibliotekspersonalen uttrycker sig på följande sätt gällande samarbetet förskola bibliotek:

Vi brukar skylta med nya böcker och förskolorna frågar om det är något speciellt de letar efter. För några år sedan var det väl förskollärarna som gick någon slags genuskurs då frågade de ju om sådana böcker som handlade om pojkar, flickor och så då fick man tipsa lite (Bibliotekspersonal)

5.4.1 Läsprojekt- Berätta, Leka, Läsa⁴

Under vårterminen som studien genomfördes var avdelningen med barn 2-3 år med i ett läsprojekt som heter Berätta, Leka, Läsa (Läsrörelsen u.d.) som arrangerades av läsrörelsen och vänder sig till barn i ålder 1-3 år. Projektet går ut på att få föräldrar att läsa mer för sina barn och i projektet sker ett samarbete mellan förskolan, biblioteket och föräldrarna. Projektet startade med en träff för de förskolor och bibliotek som deltog där tre bilderböcker presenterades. Dessa böcker var valda för att de ansvariga i projektet ansåg att just dessa böcker hade vad som krävdes för att förskolorna skulle kunna arbeta med böckernas innehåll i de planerade aktiviteterna i förskolan. Förskolan fick sedan välja en av dessa tre böcker att

⁴ Berätta, Leka, Läsa är en fortsättning av ett nära samarbete med förskolor och bibliotek om närläsning av böcker med barn upp till tre år, som startade som ett pilotprojekt i Strängnäs kommun 2009 efter en kontakt med kulturdepartementet om att utveckla idén om läsfrämjande bland de yngsta barnen.

arbeta vidare med och barnen fick sedan varsitt exemplar av den utvalda boken med sig hem. Förskolan använde sig av boken för att arbeta tematisk och med en utgångspunkt i barnens intresse. Den kunskap som finns i bilderbokens innehåll omskapas i det tematiska arbetet och ses som en kreativ lärandeaktivitet som leder till lärande och utveckling (Strandberg 2006, 11). Biblioteket kunde i projektet välja hur de ville arbeta antingen nära samarbete med förskolepersonalen eller mer för sig själva och just denna gång valde biblioteket att göra en teaterföreställning för barnen och deras föräldrar som en avslutning på projektet. Vid teaterföreställningen har även förskolorna tillfälle att ställa ut exempelvis teckningar eller andra verk som har skapats inom arbetet med boken.

6. Diskussion

Under diskussionskapitlet kopplas resultatet och analysen av studien till den forskning som ligger till grund för arbetet samt diskuteras. Kapitlet är uppdelat i rubriker efter de teman jag har funnit återkommande i arbetet och avslutningsvis innehåller kapitlet en sammanfattande resultat och diskussions del, kritisk granskning av studien, metoddiskussion samt förslag på vidare studier.

6.1 Urvalet av böcker till förskolan

Förskollärarna i studien hänvisar till likabehandlingsplanen som finns för förskolan för att motivera sina val av böcker. Både Kåreland (2005, 94) och Edwards (2008, 16) skriver om litteraturens betydelse för barns språkliga utveckling och boken som en artefakt för det språkutvecklande arbetet. De intervjuade förskollärarna tar inte upp något om böckernas språkutvecklande egenskaper utan enbart dess betydelse för att nå målen i likabehandlingsplanen samt det förebyggande värdegrundsarbete. I både Kårelands (2005, 94) och Simonssons (2004, 99) undersökningar använder sig pedagogerna utav böcker främst i det språkutvecklande arbetet i förskolan och böcker som ett verktyg i värdegrundsarbetet nämns ej.

Förskollärarna i denna studie nämner inget om hur böcker används språkutvecklande i förskolan vilket borde vara böckernas främsta anledning om man ser till tidigare forskning. Jag anser att förskolan då missar en viktig del av litteraturens användningsområden och böckernas innehåll blir viktigare än både de kulturella- och språkutvecklande egenskaper som böckerna har. Att i likabehandlingsplanen beskriva praktiskt hur man kan använda litteratur i värdegrundsarbetet är något jag inte har stött på tidigare och det är något som jag anser att flera förskolor borde göra då det ger förskollärare nya sätt att se på böckernas innehåll exempelvis att uppmärksamma vilket kön huvudkaraktären har är inget man fokuserar på i det språkutvecklande arbetet med böcker. Att använda sig av böcker i värdegrundsarbetet anser jag ger böckerna flera möjligheter att arbetas med i förskolan och inte enbart i det språkutvecklande arbetet.

I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) står det inget konkret om användandet av läsning och hur böcker i förskolan ska användas för att verka språkstimulerande trots att forskning som Kårelands (2005) och Edwards (2008) visar på hur pedagogerna ser på böcker och läsning som språkstimulerande. Kåreland (2010, 117) ställer sig kritisk till att litteratur och läsning inte står med i läroplanen och en eventuell konsekvens av detta kan ses i denna studie där förskollärarna inte medvetet använder sig av böcker och läsning som en språkstimulerande aktivitet utan mer en källa till kunskap. År 2010 gjordes ändringar i läroplanen (Skolverket, 2010) för att förtydliga och komplettera vissa mål. Bakgrunden till dessa ändringar går att läsa i kompendiet Förskola i utveckling (Utbildningsdepartementet, 2010) där böcker och läsning nämns i flera syften.

Barn behöver många och regelbundna stunder med bild och bokläsning i förskolan, både enskilt med en vuxen och tillsammans med andra barn. Barns läsupplevelser fördjupas om de får möjlighet att samtala om innehållet och bilderna, ställa frågor, kommentera och ta del av andras uppfattningar. Detta är en viktig del för att det ska ske en progression i barns läsutveckling (Utbildningsdepartementet 2010, 10).

I den reviderade läroplanen (Skolverket, 2010) kan man trots denna bakgrund inte tyda hur böcker och läsning kan användas i förskolan utan förskolans personal behöver ha kunskap om läroplanens bakgrund för att tyda målen. Som exempel ges här ett av målen i läroplanen (Skolverket, 2010):

Förskolan ska sträva efter att alla barn i förskolan utvecklar intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa (Skolverket, 2010, 10)

För att nå detta mål kan man använda sig av böcker som verktyg men det är upp till förskolläraren att tolka hur målet ska uppnås i förskolan. Förskollärarna i denna studie som använder sig av den reviderade läroplanen (Skolverket, 2010) nämner inget om hur böcker och läsning kan vara verktyg för att nå strävansmålen i läroplanen trots att denna bakgrund för läroplanen finns.

Förskollärarna i denna studie nämner inget om varken läroplanen eller denna text från Utbildningsdepartementet (2010) vilket jag anser att de borde göra för att visa på hur de arbetar efter läroplanens intentioner. Alla aktiviteter i förskolan borde utgå ifrån läroplanen då den ligger till grund för det pedagogiska arbetet. Att motivera litteraturanvändandet i förskolan med läroplanen borde falla sig naturligt för förskollärarna. Jag funderar på om förskollärarna är medvetna om bakgrunden till läroplanen och om det inte borde hänvisas i läroplanen till denna text för att kunna konkretisera strävansmålen och göra förskollärarna medvetna om att denna text finns att tillgå. Det tror jag skulle göra det lättare för förskollärarna att koppla aktiviteterna som sker i förskolan till läroplanen och även ge dem idéer för hur exempelvis litteraturen kan användas och varför samt ge läroplanen en naturlig del i verksamheten.

6.2 Bilderboken i förskolan

På alla avdelningar i förskolan finns böckerna tillgängliga för barnen i boktråg i barnens höjd där de kan titta, bläddra och välja fritt. Förskollärarna har medvetet placerat böckerna på detta vis för att barnen ska få ett intresse för böcker och läsning. Detta är i likhet med vad Edwards (2008, 27) skriver. Hon menar på att böckerna ska synas och kunna användas av barnen i alla slags lekar men att böckerna ska behandlas som något värdefullt. Förskollärarna i studien lånar böcker från biblioteket och försöker återskapa den kulturella kontext som finns där. Böcker och läsning får en central roll och används i flera olika delar i verksamheten. Förskollärarna vill att böckerna i förskolan ska finnas tillgängliga för barnen för att nya lärtillfällen ska kunna skapas och för att barnen ska få ett intresse för böcker.

Trots att förskollärarna inte kopplar litteraturanvändandet i förskolan till läroplanen verkar de ändå värdesätta böcker och dess användning i förskolan. Det visar en medvetenhet hos förskollärarna om att böcker och läsning är viktigt men syftet och valet av bilderböcker visar enbart att likabehandlingsplanen lägger grunden för de böcker som lånas. Jag uppfattar det som att läroplanen blir bortglömd när fokuset läggs på likabehandlingsplanen vilket gör att många viktiga delar av litteraturanvändandet blir åsidosatt.

Likt det Simonsson (2004, 107) finner i sin studie så sker biblioteksbesöken som en pedagoginitierad bokaktivitet där både barn och pedagoger lånar böcker till förskolan. Förskolan i denna studie gör på två olika sätt vid biblioteksbesöken, antingen går hela avdelningen och lånar böcker tillsammans eller så går en pedagog med en mindre grupp barn. Förskollärarna anser sig få mer tid för barnen om de går i mindre grupper och hinner då läsa böcker och samtala om dem.

De böcker som blir lånade till förskolan väljs antingen av barnen eller också av pedagogerna. När barnen väljer böcker finns det inga speciella förhållningsregler utan de får välja fritt. Simonsson (2004, 108) kunde i sin avhandling se en styrning av pedagogerna för vilka böcker som de ansåg var lämpliga för barnen att läsa. Bilderboken kan ses som ett medierande verktyg som hjälper oss att möta språket i dess skrivna form. Vid pedagogernas val av bilderböcker vill de kunna möta barnens behov och väljer därför böcker som de anser är de verktyg som barnen behöver.

Min erfarenhet från förskolan är att barnen blir ganska mycket styrda av pedagogerna vid boklån. Dels tillåts barnen oftast inte låna böcker från någon annan avdelning än barnavdelningen trots att det kan finnas intresse för ungdomslitteratur eller faktaböcker. För att barnen ska få ett intresse för böcker och läsning behöver de inte enbart ha tillgång till böcker utan framförallt böcker som intresserar dem. Förskollärarna i denna studie påstår att barnen på deras förskola får välja böcker fritt på biblioteket vilket visar på ett annat resultat än vad tidigare studier gör.

Simonsson (2004, 107) fann i sin studie fyra olika pedagoginitierade litteraturaktiviteter vilka var vid lunchvilan (läsvilan), vid samlingen, läsning för ett eller flera barn och biblioteksbesök. Dessa fyra pedagoginitierade litteraturaktiviteter kan ses som olika situerade lärandeaktiviteter där barnen får möta böckerna och dess innehåll på olika vis och i olika lärandemiljöer. I analysen av empirin finner jag tre av dessa litteraturaktiviteter vilka är biblioteksbesöken, användning av bilderböcker vid samlingen och läsvilan. Förskollärarna använder sig ibland av bilderböcker i samlingen och de används då på olika sätt bland annat som flanosaga eller sagopåse. Att använda sig av exempelvis sagopåse säger sig förskollärarna göra för att kunna konkretisera böckerna och för att ge böckerna en djupare innebörd. Den fjärde litteraturaktiviteten som Simonsson (2004, 107) finner i sin studie; läsning för ett eller flera barn, är inget som de intervjuade i denna studie nämner och det kan tolkas som ännu en konsekvens av böcker och läsningens avsaknad i läroplanen och förskollärarna använder sig enbart av dessa verktyg i de planerade aktiviteterna i verksamheten.

I denna studie kan man se hur olika litteraturaktiviteter sker. Däremot är själva läsningen inget som förskollärarna tar upp i intervjuerna. Jag ser det som att förskollärarna har skapat en kulturell kontext där böcker finns tillgängliga men läsningen ej står i fokus. Att barnen har mycket böcker att tillgå förutsätter inte att böckerna används tillsammans med pedagogerna i förskolan. Simonssons (2004, 107) fjärde litteraturaktivitet som hon finner i sin undersökning, läsning för ett eller flera barn, är enligt mig den viktigaste litteraturaktiviteten då den visar på att barnen tar initiativ och finner intresse i läsning emotsatts till de planerade litteraturaktiviteterna som enligt mig sällan sker frivilligt för barnen. Då jag inte finner denna

aktivitet i denna undersökning kan jag tycka att förskollärarna inte har lyckats hitta det intresse hos barnen som de har förhoppningar om att göra.

6.3 Urvalet av böcker på biblioteket

Redan innan bilderboken på förskolan når barnen har det skett en rad olika urval. Förskolan i min studie använder sig till mestadels av böcker från biblioteket och är därmed väldigt beroende av de böcker som köps in där. Bibliotekspersonalen i studien använder sig av bokrecensionstjänsten BTJ och väljer böcker utifrån de recensioner som skrivs där. Recensionerna i BTJ:s listor delas upp på vuxenlitteratur och barnlitteratur och i barnboksrecensionerna står vilken ålder boken är anpassad till och sedan en kort sammanfattning om bokens innehåll. BTJ listar alla böcker som går i tryck så där sker inget speciellt urval däremot sker ett urval för vilka böcker som går i tryck. Nästa steg i urvalet är det som inköpsansvarig på biblioteket gör när hen köper in böcker. Simonsson (2004, 14) skriver om att barn får allt sämre tillgång till böcker och biblioteket har en stor roll i detta. Kommunernas ekonomiska möjligheter att hålla filialbibliotek på små orter och bibliotekens öppettider är två saker som är betydande för barnens tillgång av böcker. Kommunens ekonomi avseende barngruppernas storlek i förskolan och antal pedagoger avgör om barngrupperna kan besöka biblioteket eller ej (Simonsson 2004, 14).

6.4 Samarbete mellan förskola och bibliotek

Av intervjuerna i undersökningen kommer det fram att det inte sker något samarbete mellan biblioteket och förskolan mer än att förskolan lånar böcker från biblioteket. Alla intervjuade tycker dock att ett samarbete skulle vara bra för att förskolan ska kunna få tillgång till de böcker de är i behov av. Mina resultat är i likhet med de Simonsson (2004, 107) får fram i sin undersökning både vad det gäller samarbete och hur boklånen går till. Konsekvenserna av ett uteblivet samarbete kan ses på avsaknaden av böcker som förskolan har behov av. Förskolan i studien använder sig mycket av likabehandlingsplanen i sina boklån och säger sig ha svårt att hitta böcker som tar upp ämnen som till exempel familjekonstellationer och andra kulturer. Förskolan har även önskemål om att ett samarbete mellan bibliotek, förskola och föräldrar ska ske framförallt för de barn som har ett annat modersmål än svenska. Skulle förskolan ha mer inflytande på biblioteksinköp skulle de kunna få bättre tillgång till böcker som uppfyller deras verksamhetsmål.

I denna studie kan man se att ett samarbete mellan förskolan och biblioteket skulle kunna möjliggöra att förskolan får tillgång till de böcker de känner behov av i verksamheten. Bibliotekspersonalen som är kunnig inom litteratur och är uppdaterad på vilka böcker som finns att köpa in anser jag borde användas av förskolan för att förenkla för förskolans personal när de söker efter litteratur. De öppettider som filialbiblioteket i studien har försvårar för samarbetet mellan förskolan och biblioteket då biblioteket har öppet två gånger i veckan fördelat på en eftermiddag och en hel dag. På förskolan är personaltillgången som störst på förmiddagen och det är då eventuella biblioteksbesök sker, detta gör att den faktiska tillgången till biblioteket är en förmiddag i veckan. Jag anser att då förskolan och skolan är de som lånar flest böcker från biblioteket borde det gå att utöka samarbetet även där exempelvis planera öppettiderna tillsammans med förskolan och skolan.

Projektet Berätta, Leka, Läsa som arrangeras av läsrörelsen är en intention att kunna skapa ett bättre samarbete mellan förskola och bibliotek. I projektet användes böcker som var anpassade för att kunna arbeta vidare med i förskolan för att kunna skapa kreativa lärandeaktiviteter som leder till lärande och utveckling. Mellan förskolan och biblioteket i studien skedde inget direkt samarbete under projektets gång då personalen fick välja fritt hur mycket samarbete de ville ha mellan aktörerna. Detta projekt hade kunnat användas till att öka samarbetet dem i mellan men biblioteket i denna studie valde istället att göra en teater enskilt och endast bjuda in förskolans barn och föräldrar till teaterföreställningen. Projektet visar dock på att fördelarna med att ha ett gott samarbete mellan förskola och bibliotek är något som har uppmärksammats och behöver arbetas vidare med.

Projektet syftar också på att öka samarbetet med föräldrar vilket förskolan kan använda sig av i sitt arbete. Förskolan kan, för att öka barnens intresse för böcker, samarbeta med hemmet för att exempelvis se vilka böcker som läses hemma, när läses det och hur sker läsningen?

Att ta med sig det barnen gör hemma in i förskolan tror jag gör att man kan hitta barnens intressen och gör att barnen verkligen får ett intresse för böcker och läsning. Att diskutera med föräldrarna om hur böcker och läsning används i hemmet tror jag gör även föräldrarna mer medvetna om böckernas betydelse för barns utveckling och kanske till och med skapar fler lästillfällen hemma.

6.5 Sammanfattande resultat och diskussion

Den övergripande frågeställningen jag har i min studie är: Hur sker urvalet av litteratur till en förskoleavdelning? För att få svar på min frågeställning har jag intervjuat en förskola och personalen på det bibliotek där de lånar sina böcker. I studien framkommer det att det sker en rad olika urval innan bilderboken kommer till förskoleavdelningen. Urvalen sker både utav bokförlag, inköpsansvarig på biblioteket och förskolepersonalen. Biblioteket väljer böcker utifrån vad de anser behöva till biblioteket samt inköpsförslag från deras lånetagare. Förskollärarna i studien styrker sina bokval med de mål som är skrivna i förskolans likabehandlingsplan och säger sig vilja erbjuda barnen en miljö i förskolan som är rik på böcker och där böckerna är tillgängliga för barnen. Böckerna används sedan i olika planerade aktiviteter i förskolan såsom läsvidan och i samlingen.

Även om man kan se att förskolan försöker erbjuda en miljö som är rik på böcker visar studien på att läsningen inte är lika central då de lästillfällen som sker är alla planerade av pedagogerna i förskolan och barnens intresse för läsning ej är i fokus. Studien visar på att biblioteket och förskolan har ett minimalt samarbete vad det gäller urvalet av böcker och man kan tydligt se en konsekvens av bristen på samarbete då förskolan i studien säger sig ha svårt att hitta böcker på biblioteket som stämmer överens med deras likabehandlingsplan. Läsrörelsen har dock uppmärksammat denna brist på samarbete och försöker med projektet Berätta, Leka, Läsa öka samarbetet mellan förskola, bibliotek och hemmet. Att samarbeta med hemmet anser jag gör att man lättare kan finna barnens intresse i litteraturaktiviteterna och det är något som förskolan borde arbeta mera med.

Att denna förskola har valt att lägga fokus på likabehandlingsplanen vid boklånen anser jag gör att andra delar som böckernas språkutvecklande egenskaper glöms bort men om

Utbildningsdepartementets (2010) text Förskola i utveckling blir mer uppmärksammat i förskolan kan läroplanens strävansmål lättare kopplas till aktiviteter som sker i förskolan då texten förtydligar och förklarar bakgrunden till strävansmålen.

6.6 Metoddiskussion

Jag anser att jag med min metod kunde få fram relevant information som kunde ge svar på min frågeställning och syftet med studien. Hade jag däremot utökad det geografiska området för min studie hade jag kunnat få en mer rättvis bild av hur bilderboken kommer till förskolan i Sverige. Min studie hamnar på en liten ort i en liten kommun och på grund av tidsramarna för studien kunde jag inte få information som rör hela orten. Hade jag istället använt mig av exempelvis enkätundersökningar hade jag kunnat få information från ett större geografiskt område. Intervjuerna, intervjuguiderna och bearbetningen av dessa anser jag ändå är relevanta för undersökningen och jag tycker mig ha fått in den information som jag efterfrågar i min undersökning. Att använda sig av förskolan där jag har haft en del av min verksamhetsförlagda utbildning på kan jag inte se några negativa konsekvenser av utan tvärtom att det var en fördel då intervjupersonerna kände igen mig och kunde känna sig avslappnade och trygga under intervjuerna. Detta märktes tydligt när jag intervjuade bibliotekspersonalen som var helt okänd för mig och var formell under intervjuen och höll sig strikt till intervjuguiden. Förskollärarna som jag intervjuade och hade träffat förut kunde mer avslappnat prata om bokmiljön på förskolan och gav mig den information som de tyckte jag behövde och följde intervjuguiden så pass mycket de kände att de behövde. Vid datainsamling och bearbetning tycker jag mig ha fått svar på mina frågeställningar samt att de intervjuade har fått lägga till information som de tycker är relevanta. Ett exempel är det projekt som en av förskolans avdelningar är med i som jag fick mycket information om trots att jag inte visste om projektet innan intervjun.

Vid transkriberingen av intervjuerna gäller det att få med allt som sägs och även hur det sägs för att få med undertoner i samtalet. Med tanke på vilka tidsramar jag hade att följa i mitt arbete hade det inte varit praktiskt möjligt att utföra fler intervjuer med tanke på den tid som läggs ner på transkriberingen. Däremot anser jag mig få den information jag behöver utav de personer jag har intervjuat. Hade flera pedagoger deltagit i undersökningen hade jag fått många likadana svar.

6.7 Kritisk granskning av studien

Något som jag anser påverkar studien mest av allt är min oerfarenhet av att göra dessa slags studier. Både att använda mig av intervjuer och att analysera och diskutera resultaten var något som var helt nytt för mig vilket ger många konsekvenser för studiens resultat. Min oerfarenhet av att göra intervjuer gör att viktig data kan ha missats och studiens resultat blir då riktat utefter den information jag har lyckats samla in och inte den information som egentligen är relevant för ämnet. Vilka teman jag väljer att dela upp mina resultat i ger också konsekvenser för vilken information jag fokuserar på att sammanställa och ge mest fokus till. Även det teoretiska perspektiv som jag väljer att använda mig av för att analysera mina resultat ger konsekvenser för hur jag tolkar och diskuterar mina resultat.

6.8 Förslag på vidare studier

Vid en av intervjuerna med förskolepersonalen diskuterade vi hur ett bättre samarbete mellan förskola och bibliotek skulle kunna se ut. Jag började då fundera på hur denna studie hade sett ut om det var ett utvecklingsarbete med målet att öka samarbetet mellan förskola och bibliotek och skulle jag fortsätta min studie skulle jag rikta in mig på den frågan.

För att få en djupare diskussion i denna studie hade det varit intressant att genom observationer undersöka vilka böcker som finns tillgängliga för barnen och hur de används i förskolans dagliga verksamhet.

Referenser

- Backman, Jarl. *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur, 2008.
- Bryman, Alan. *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber, 2011.
- Dysthe, Olga, och Eva Riesbeck. *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur, 2003.
- Edwards, Agneta. *Bilderbokens mångfald och möjligheter*. Stockholm: Natur & Kultur, 2008.
- Emilsson, Inga-Lill. "Sandlådan med nya ögon." i *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*, av Annica Löfdahl, Maria Hjalmarsson, & Karin Franzén, 81-91. Stockholm: Liber, 2014.
- Johannessen, Asbjörn, och Per Arne Tufte. *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber, 2002.
- Karlsson, Marie. "Perspektiv på förskolan i examnesarbeten." i *Förskollärares metoder och vetenskapsteori*, av Annica Löfdahl, Karin Franzén, & Maria Hjalmarsson, 12-21. Stockholm: Liber, 2014.
- Kroksmark, Tomas. *Den tidlösa pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur, 2011.
- Kvale, Steinar, och Svend Brinkmann. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur, 2009.
- Kåreland, Lena. *Barnboken i samhället*. Lund: Studentlitteratur, 2009.
- Kåreland, Lena, och Agneta Lind-Munther. "Förskolan som litterär miljö." i *Modig och stark- eller ligga lågt. Skönlitteratur och genus i skola och förskola*, av Lena Kåreland, 77-113. Stockholm: Natur & Kultur, 2005.
- Kåreland, Lena, och Agneta Lind-Munther. "Om läsning och könsmönster i förskolan." i *Modig och stark- eller ligga lågt. Skönlitteratur och genus i skola och förskola*, av Lena Kåreland, 53-77. Stockholm: Natur & Kultur, 2005.
- Lindö, Rigmor. *Den meningsfulla språkväven*. Lund: Studentlitteratur, 2005.
- Läsrörelsen*. u.d. <http://www.lasrorelsen.nu/wp-content/uploads/2013/08/Skriften.pdf> (använd den 09 11 2015).
- Rhedin, Ulla, Lena Eriksson, och Oskar K. *En fanfar för bilderboken*. Stockholm: Alfabeta, 2013.
- Simonsson, Maria. *Bilderboken i förskolan - en utgångspunkt för samspel*. Avhandling, Linköping: Linköpings universitet, Tema Barn, 2004.
- Skolverket. *Läroplan för förskolan Lpfö98 rev2010*. Stockholm: Skolverket, 2010.

Strandberg, Leif. *Vygotskij i praktiken - Bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm: Nordstedts, 2006.

Utbildningsdepartementet. *Förskola i utveckling - bakgrund till ändringar i förskolans läroplan*. Stockholm: Regeringskansliet, 2010.

Vetenskapsrådet. *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet, 2011.

Bilaga 1

Information till intervjudeltagarna

Mitt namn är Emma Bach och jag läser min sjätte termin på förskolläraryrket på Karlstad Universitet, Distans.

Jag ska nu skriva mitt examensarbete inom temat språk och berättande, undertema bilderboken och mitt huvudsakliga fokus ligger på de böcker förskolan lånar från biblioteket. Syftet med min studie är att undersöka hur urvalet av skönlitteratur till förskolor går till och min övergripande frågeställning är: Hur sker urvalet av skönlitteratur till en förskoleavdelning?

De genomförda intervjuerna kommer att relateras till aktuell forskning om barnlitteratur. En intervjuguide med de områden jag hoppas beröra i intervjuen finns bifogat i detta dokument.

Vid insamling av datamaterial till min undersökning tas vissa etiska hänsynstagande i beaktande enligt Vetenskaprådets kompendium *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Innan intervjuerna utförs lämnas ett skriftligt samtycke in från de intervjuade och även förskolechefen. Deltagandet i undersökningen är frivilligt och man kan när som helst ångra sitt deltagande fram tills examensarbetet är färdigställt och inskickat. Intervjuerna kommer att spelas in via ljudupptagning för att underlätta arbetet med intervjumaterialet. Datamaterialet kommer enbart att användas av mig och efter inlämnat examensarbete kommer allt insamlat datamaterial att förstöras och i det färdiga arbetet skrivs texten så att förskolor och de intervjuade hålls anonyma.

Vid eventuella frågor kontakta mig via telefon eller mail.

Tack på förhand!

Förskolläraryrket:

Emma Bach
Tel: XXXXXXXX
Mail: XXXXXXXXXXXXX

Handledare:

Margaretha Ullström
Tel: XXXXXXXX
Mail: XXXXXXXXXXXXX

Bilaga 2

Intervjuguide

Intervjuerna utformas som så kallade ostrukturerade intervjuer där en intervjuguide ligger som grund till frågor som jag hoppas beröra. Syftet är att jag ska få med så mycket av just era åsikter som möjligt för att kunna analysera vidare i mitt examensarbete.

Bilderboken på biblioteket

- Hur finns bilderböckerna tillgängliga på biblioteket?
- Förs det statistik över lånade bilderböcker?

Kriterier och policy för urvalet på biblioteket

- Hur sker urvalet av böcker som köps in till biblioteket?
- Hur tänker ni kring ålderskategorisering av litteraturen?
- Har ni bokinköpsmöten där ni diskuterar inköpen tillsammans?
- Finns det någon policy ni måste följa vid inköpet?
- Använder ni er av aktuella bokrecensioner vid urval av böcker?

Biblioteket och förskolan

- Hur sker samarbetet mellan bibliotek och förskola vid inköp?
- Kommer förskolepersonal med önskemål om barnlitteratur?
- Enligt forskning har biblioteket en stor roll i förskolebarns läsning mest via de böcker som finns tillgängliga. Finns det andra sätt för biblioteket att locka barnen till läsning och hur arbetar ni med det?

Kriterier och policy för urvalet till förskolan

- Hur sker urvalet av de böcker som är tillgängliga för förskolan?
- Hur gör biblioteket böcker tillgängliga för förskolan?
- Hur sker samarbetet vid boklån?

Övrigt

- Övriga frågor från intervjudeltagaren?

Bilaga 3

Information till intervjudeltagarna

Mitt namn är Emma Bach och jag läser min sjätte termin på förskolläraryrket på Karlstad Universitet, Distans.

Jag ska nu skriva mitt examensarbete inom temat språk och berättande, undertema bilderboken och mitt huvudsakliga fokus ligger på de böcker som lånas från biblioteket. Syftet med min studie är att undersöka hur urvalet av skönlitteratur till förskolor går till och min övergripande frågeställning är: Hur sker urvalet av skönlitteratur till en förskoleavdelning? En intervjuguide med de områden jag hoppas beröra i intervjuen finns bifogat i detta dokument.

Jag kommer även att intervjua personal på biblioteket där fokuset ligger på hur de väljer barnlitteratur och deras samarbete med förskolan. De genomförda intervjuerna kommer att relateras till aktuell forskning om barnlitteratur.

Vid insamling av datamaterial till min undersökning tas vissa etiska hänsynstagande i beaktande enligt Vetenskaprådets kompendium *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Innan intervjuerna utförs lämnas ett skriftligt samtycke in från de intervjuade och även förskolechefen. Deltagandet i undersökningen är frivilligt och man kan när som helst ångra sitt deltagande fram tills examensarbetet är färdigställt och inskickat. Intervjuerna kommer att spelas in via ljudupptagning för att underlätta arbetet med intervjumaterialet. Datamaterialet kommer enbart att användas av mig och efter inlämnat examensarbete kommer allt insamlat datamaterial att förstöras och i det färdiga arbetet skrivs texten så att förskolor och de intervjuade hålls anonyma.

Vid eventuella frågor kontakta mig via telefon eller mail.

Tack på förhand!

Förskollärestudent:

Emma Bach
Tel: XXXXXX
Mail: XXXXXXXXXXXXX

Handledare:

Margaretha Ullström
Tel: XXXXXX
Mail: XXXXXXXXXXXXX

Bilaga 4

Intervjuguide

Intervjuerna utformas som så kallade ostrukturerade intervjuer där en intervjuguide ligger som grund till frågor som jag hoppas beröra. Syftet är att jag ska få med så mycket av just era åsikter som möjligt för att kunna analysera vidare i mitt examensarbete.

Bokmiljön på förskolan

- Hur har böckerna kommit till förskolan?
- Hur finns bilderböckerna tillgängliga på förskolan?
- När används böckerna?

Syftet med och valet av bilderboken

- Hur används böckerna?
- Av de böcker som förskollärarna väljer till förskolan, hur går valet till?
- Har ni speciella kriterier på förskolan för de böcker som ska finnas tillgängliga?
- Hur tänker ni kring ålderskategorisering av litteraturen?
- Finns det någon policy ni måste följa vid boklån?

Biblioteket

- Hur ser samarbetet ut mellan förskola och bibliotek vid boklån?
- Är förskolan delaktig vid bibliotekets inköp?
- Kommer bibliotekspersonalen med förslag om barnlitteratur?
- Hur presenteras bibliotekets nyinköpta litteratur för förskolan?
- Hur ser ni på den litteratur som är tillgängliga för förskolan?
- Hur gör biblioteket bilderböckerna tillgängliga för förskolan?
- Hur sker samarbetet vid boklån?

Bilderboken och styrdokument

- Vad säger läroplanen om bilderböcker?
- Har ni andra styrdokument som styr valet av bilderböcker?

Kompetens och kompetensutveckling

- Diskuteras användandet av bilderböcker vid exempelvis, arbetsplatsmöten eller yrkesträffar?
- Ger biblioteket fortbildning för förskolepersonal?

Övrigt

- Övriga frågor från intervjudeltagaren?